

Leereenheid 1 Plannen van ondersteunende begeleiding en zorg (BG GHZ)

**Kwalificatie Begeleider gehandicaptenzorg
(KD Maatschappelijke Zorg)**

Overzicht van de leereenheden voor de kwalificatie Begeleider Gehandicaptenzorg, NLQF/EQF niveau 3 (kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg)

Gebaseerd op het profiel Begeleider gehandicaptenzorg, Crebocode 25475, versie 2016 in het kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg, domein Zorg en Welzijn, Crebocode 79140.

Onderstaande informatie behoort er onlosmakelijk bij en is integraal verweven met alle leereenheden van de kwalificatie.

Leereenheden behorend bij de kwalificatie Begeleider gehandicaptenzorg		Werkprocessen kwalificatiedossier
1.	Plannen van ondersteunende begeleiding en zorg (BG GHZ)	B1-K1-W1: Inventariseert ondersteuningsvragen van de zorgvrager. B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af. B1-K1-W7: Evalueert de geboden ondersteuning.
2.	Individuele ondersteuning (BG GHZ)	B1-K1-W2: Ondersteunt de zorgvrager bij de persoonlijke verzorging. B1-K1-W3: Ondersteunt de zorgvrager bij wonen en huishouden. B1-K1-W4: Ondersteunt de zorgvrager bij dagbesteding. B1-K1-W5: Reageert op onvoorziene en crisissituaties. B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af.
3.	Ondersteuning in de omgeving (BG GHZ)	P1-K1-W1: Ondersteunt en motiveert een groep zorgvragers bij activiteiten. P1-K1-W2: Ondersteunt, informeert en adviseert de zorgvrager en naastbetrokkenen bij het behouden en stimuleren van de ontwikkeling. B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af.
4.	Verpleegtechnisch handelen (BG GHZ)	P1-K1-W3: Voert verpleegtechnische handelingen uit. B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af. B1-K1-W7: Evalueert de geboden ondersteuning.
5.	Kwaliteitszorg (BG GHZ)	B1-K2-W1: Werkt aan de eigen deskundigheid. B1-K2-W2: Werkt aan bevorderen en bewaken van kwaliteitszorg. P1-K1-W4: Begeleidt nieuwe collega's, stagiaires en/of vrijwilligers.

Onderstaand keuzedeel is door Calibris in een eenheid omgezet. Vooralsnog is dit blijven staan om de noodzaak van keuzedelen met een omvang van 720 SBU niet te vergeten.

Leereenheden behorend bij de keuzedelen van de kwalificatie Begeleider gehandicaptenzorg		
1.	Begeleiden van zorgvragers met niet-aangeboren hersenletsel	D1-K1-W1: Inventariseren van de (nieuwe) mogelijkheden, wensen en behoeften van de NAH-cliënt. D1-K1-W2: Begeleiden van de NAH-zorgvrager en naastbetrokkenen bij de verliesverwerking. D1-K1-W3: Omgaan met het disharmonische profiel van de NAH-cliënt. D1-K1-W4: Omgaan met ontremd gedrag van de NAH-cliënt.
Generieke eisen van het kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg (geen leereenheden)		
1.		Nederlandse taal en rekenen (2F)
2.		Loopbaan en burgerschap

Verantwoordingsinformatie en bronnen

Deze eenheden zijn tot stand gekomen met medewerking van het werkveld en betrokken onderwijsinstellingen. Het voorziet in een behoefte vanuit het werkveld om bij te dragen aan verdere professionalisering van werknemers in de Gehandicaptenzorg en werkenden verder te helpen in hun loopbaanontwikkeling. Het draagt bij aan het in beeld brengen van bestaande kwaliteiten en wat iemand nog zou kunnen leren. De eenheden zijn gebaseerd op de Competentiebox van de Gehandicaptenzorg, waarvan ook de kwalificatiedossiers zijn afgeleid.

Bronnen

- ABC Landelijk competentieprofiel voor beroepskrachten (niveau ABC) in het primaire proces van de gehandicaptenzorg
- Kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg van SBB, profiel Begeleider gehandicaptenzorg, Crebocode 25475, versie 2016

Beroepsproducten

Diverse beroepsproducten komen in aanmerking voor het aantonen van de leeruitkomsten in deze eenheid, namelijk:

1. Minimaal 2 bewijzen van het gebruik van informatiebronnen door de begeleider gehandicaptenzorg (bv. mailcorrespondentie, observatieverslagen, gespreksverslagen, rapportages, notulen) ten behoeve van het opstellen of bijstellen van een ondersteuningsplan.
2. Een door de begeleider gehandicaptenzorg geschreven verslag (STARRT-methodiek) waarin de begeleider gehandicaptenzorg beschrijft of en hoe hij/zij de verkregen informatie uit deze bronnen heeft verwerkt in de door hem/haar opgestelde ondersteuningsplannen.
3. Bewijs van gebruik van passende communicatie door de begeleider gehandicaptenzorg: verbaal, non-verbaal, preverbaal, lichaamstaal en/of schriftelijk, passend bij de wensen en mogelijkheden van de zorgvrager (bv. een verslag, feedback betrokkene, filmpje of certificaat van een relevante training of cursus. Een certificaat dient altijd vergezeld te gaan van een geschreven toelichting op het toepassen van het geleerde in de praktijk).
4. Door de begeleider gehandicaptenzorg geschreven verslag (STARRT-methodiek) waaruit blijkt dat hij/zij kennis heeft van doelgroepen (bv. voorkomende ziektebeelden, beperkingen, stoornissen en functioneringsproblemen) en relevante begeleidingsstijlen (waar mogelijk vergezeld van certificaten van relevante cursus of training).
5. Door de begeleider gehandicaptenzorg opgesteld overzicht van betrokkenen met wie de begeleider gehandicaptenzorg de te bieden zorg en ondersteuning heeft afgestemd bij het opstellen van de ondersteuningsplannen. Voorzie het overzicht van een handtekening van elke betrokkene of voeg een bewijs van afstemming (met de betrokkenen) toe in de vorm van mailcorrespondentie, notulen of gespreksverslagen.
6. Minimaal drie bewijzen van het evalueren door de begeleider gehandicaptenzorg van de geboden zorg en ondersteuning (bv. door de begeleider gehandicaptenzorg geschreven maandelijks-, kwartaal- of halfjaarlijkse evaluaties). De evaluaties dienen betrekking te hebben op de doelen uit de ondersteuningsplannen. Analyses, conclusies en eventuele bijstellingen van zorg en ondersteuning zijn hierin verwerkt.

In het cgi kan worden doorgevraagd op de principes van methodisch werken, PDCA (Plan-Do-Check-Act).

In het cgi kan worden doorgevraagd op kennis van gesprekstechnieken.

Typering van het beroep

Begeleiders gehandicaptenzorg zijn ambulante en/of intramuraal en/of semimuraal werkzaam in instellingen voor wonen, dagbesteding en vrije tijd in onder andere de gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, verzorgings- en verpleeghuizen, thuiszorg en maatschappelijke opvang. Daarnaast zijn zij¹ werkzaam in welzijnsinstellingen, justitiële inrichtingen, asielzoekerscentra en ziekenhuizen. Verder zijn zij onder andere inzetbaar in overige verzorgend-agogische functies binnen het sociaal agogisch werk of de verpleging en verzorging. De doelgroep waarmee de begeleider gehandicaptenzorg werkt, is zeer divers. De doelgroep bestaat onder andere uit:

- zorgvragers² van allerlei leeftijden met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking;
- zorgvragers van alle leeftijden met een of meerdere (chronische) ziekten en/of problemen, zoals een ouderdomsziekte, psychiatrische ziekte en/of stoornis, een verslaving, dak- of thuisloos zijn, een psychosociaal of gedragsprobleem.

Typerend voor begeleider gehandicaptenzorg is dat ze zorg en ondersteuning biedt aan mensen van alle leeftijden met verstandelijke, lichamelijke, zintuiglijke of meervoudige beperkingen. Zij heeft hierbij aandacht voor verschillende soorten problemen, namelijk:

- problemen die het gevolg van een beperking of ziekte zijn;
- problemen die door het leven zijn ontstaan maar die door de beperking of ziekte zijn vergroot;
- problemen die het gevolg zijn van het zorgsysteem.

De begeleider gehandicaptenzorg richt zich afhankelijk van de zorgvrager en de situatie op het leren leven met de beperking, het behouden of vergroten van de eigen regie, het bevorderen van het welbevinden (kwaliteit van leven) en/of het zo veel mogelijk voorkomen van ongemak. Zij is initiatiefrijk, hoffelijk, creatief en treedt handelend op in complexe en weinig stabiele situaties. Zij gaat professioneel om met haar gevoelens en emoties bij weerstand, tegenslag en moeilijke situaties. Zij geeft goed haar grenzen aan, zowel naar de zorgvrager als naar zichzelf.

Beroepshouding

Werken in de gehandicaptenzorg betekent direct werken met zorgvragers. Hierbij speelt de begeleider gehandicaptenzorg als persoon een essentiële rol. Haar kwaliteiten zijn van doorslaggevend belang bij het aangaan van een professionele relatie en bij het bereiken van de gewenste resultaten. Voor een verantwoorde beroepsuitoefening moet de begeleider gehandicaptenzorg:

- Betrokken
- Empathisch
- Assertief
- Representatief
- Integer zijn

¹ Daar waar in de tekst 'zij' staat wordt ook hij 'bedoeld'

² De term zorgvrager wordt gebruikt voor cliënt, patiënt, zwangere, barende en kraamvrouw.

De begeleider gehandicaptenzorg werkt vraaggericht, efficiënt, methodisch, hygiënisch, veilig, kostenbewust, milieubewust, tijdsbewust (ten aanzien van de eigen werktijd) en ergonomisch verantwoord.

Complexiteit

De begeleider gehandicaptenzorg beschikt over kennis en vaardigheden om (vraaggericht) zorg en ondersteuning te bieden aan zorgvragers van alle leeftijden met een of meerdere beperkingen bij het dagelijks functioneren en het handhaven en/of vergroten van de eigen regie. Bij deze zorgvragers komen vaak psychiatrische en/of psychosociale en/of gedragsproblematiek voor. Zij maakt gebruik van kennis van de mogelijkheden van de zorgvrager en naastbetrokkenen en haar kennis van de doelgroepen, kennis van behandelingen en medicijnen, en combineert deze met specifieke vaardigheden zoals begeleidingsmethodieken en interventietechnieken. Door de combinatie van kennis en vaardigheden en het gebruik van standaardprocedures en methoden in complexe situaties sluit haar ondersteuning zoveel mogelijk aan bij de wensen en mogelijkheden van de zorgvrager(s) en wordt de kwaliteit van leven, zelfredzaamheid en eigen regie en maatschappelijke participatie indien mogelijk vergroot in samenwerking met de zorgvrager, naastbetrokkenen, collega's en betrokken disciplines/instanties.

De begeleider gehandicaptenzorg werkt regelmatig alleen in complexe situaties waar (onverwachte en soms snelle) veranderingen in het gedrag van de zorgvrager(s) en in (ondersteunings-)vragen veelvuldig voorkomen. Zij moet kunnen inspelen op wisselende en onverwachte omstandigheden waarbij ze haar handelen snel moet kunnen aanpassen en zo nodig doelgericht interventies moet uitvoeren. Zij schakelt indien nodig flexibel van begeleidingsmethodiek en/of communicatietechniek, waardoor zij afwisselend vraaggerichte zorg en ondersteuning, aanbodgerichte zorg en ondersteuning en soms zelfs bemoeizorg verleent. Zij vervult haar taken ook in stand-alone situaties.

1 Plannen van zorg en ondersteuning (BG GHZ)

Titel van de kwalificatie	Begeleider gehandicaptenzorg
Titel van de leereenheid	1 Plannen van zorg en ondersteuning (BG GHZ)
Gerelateerd aan NLQF/EQF niveau	3

Activiteit	Kennis	Cognitieve en praktische vaardigheden	Competenties (in termen van zelfstandigheid/verantwoordelijkheid)
<p>1.1 Inventariseert hulpvragen van de zorgvrager</p> <p>1.2 Stem de te bieden zorg en ondersteuning af</p> <p>1.3 Evalueert de geboden zorg en ondersteuning</p>	<p><u>Feiten, abstracte begrippen, ideeën</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft kennis van de meest voorkomende leer-, opvoedings- en gedragsproblemen bij zorgvragers, waaronder hechtingsproblemen en automutilatie. • Heeft kennis van geriatrie. • Heeft kennis van gezondheid, hygiëne en besmetting. • Heeft kennis van verslavingsproblemen in relatie tot doelgroepen. • Heeft kennis van interprofessioneel en interdisciplinair samenwerken. • Heeft kennis van het persoonlijk levensverhaal van zorgvragers en hoe dit kan worden benut in de begeleiding van de zorgvrager. 	<p><u>Toepassen van kennis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan kennis van de sociale kaart en maatschappelijke steunsystemen toepassen. <p><u>Probleemoplossende vaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft inzicht in gezondheidsrisico's behorend bij de doelgroep. • Kan de visie op zorg toepassen in haar dagelijkse werkzaamheden. • Kan methodisch en systematisch handelen toepassen tijdens de beroepsuitoefening. • Heeft inzicht in de ontwikkeling en de verschillende levensfasen van zorgvragers en de levensvragen die hierbij een rol spelen. • Heeft inzicht in hoe op aangepaste wijze gezond gedrag kan worden gestimuleerd en 	<p>De begeleider gehandicaptenzorg biedt solistisch of in teamverband vraaggericht zorg en ondersteuning bij de persoonlijke verzorging, wonen en huishouden en dagbesteding. Ze is verantwoordelijk voor haar eigen werkzaamheden. De begeleider gehandicaptenzorg werkt bij de uitvoering van haar werkzaamheden onder regie en eindverantwoordelijkheid van het team of van een functionaris van de organisatie. Relevante informatie geeft zij door aan haar leidinggevende, (multidisciplinair) team en/of collega's. Ze onderkent knelpunten tijdens haar werkzaamheden. Bij calamiteiten of onregelmatigheden moet zij terug kunnen vallen op collega's. Overstijgt een knelpunt haar deskundigheid dan schakelt zij</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • heeft kennis van de mogelijkheden voor gezond eten en drinken, beweging, ontspanning en rust voor verschillende doelgroepen • heeft kennis van de specifieke leer- en ondersteuningsbehoeften bij zorgvragers • heeft kennis van het lichamelijk, verstandelijk en zintuigelijk functioneren en het sociaal-emotioneel, adaptief en cognitief vermogen van zorgvragers • heeft kennis van het opbouwen onderhouden en herstellen van een sociaal netwerk • heeft kennis van kwaliteit van bestaan, autonomie en empowerment <p><u>Materialen en middelen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • -- <p><u>Theorieën, methoden, processen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft kennis van preventie seksueel misbruik en preventie grensoverschrijdend gedrag • heeft kennis van algemene begrippen en theorieën van orthopedagogiek, psychologie, 	<p>kennis hierover aan zorgvragers kan worden overgedragen.</p> <p><u>Leer- en ontwikkelvaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reflectievaardigheden toepassen <p><u>Informatievaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan observatiemethoden en - technieken toepassen om informatie te achterhalen • kan op de computer werken met zorginformatiesystemen <p><u>Communicatievaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan brede kennis van communicatiemogelijkheden en - methoden toepassen (verbaal, non-verbaal, pre-verbaal, lichaamstaal en schriftelijk), passend bij de wensen en mogelijkheden van de zorgvrager • kan brede kennis van diversiteit en interculturele communicatie toepassen • kan sociaal vaardig optreden in functionele contacten 	<p>leidinggevende, (multidisciplinair) team en/of collega's in.</p>
--	---	---	---

	<p>toegepaste sociologie, psychiatrie en psychopathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft kennis van sociale integratie • heeft kennis van methoden van gegevensverzameling • heeft kennis van bij de doelgroepen voorkomende ziektebeelden, beperkingen, stoornissen, aandoeningen, comorbiditeit, functioneringsproblemen, behandelingen en bijbehorende gezondheidsrisico's • heeft kennis van de relatie tussen functioneren, activiteiten en participatie zoals beschreven in het ICF (bio psychosociaal model) • heeft kennis van het begeleiden van zorgvragers bij veranderingsprocessen 		
--	--	--	--

1.1 Activiteit	Leerresultaat
Inventariseert ondersteuningsvragen van de zorgvrager	De ondersteuningsvraag van de zorgvrager en alle relevante informatie is bekend bij het (multidisciplinaire) team.
Deelactiviteiten	Gedragsindicatoren
De begeleider gehandicaptenzorg inventariseert de eigen kracht, mogelijkheden en ondersteuningsvragen van de zorgvrager door: gesprekken met de zorgvrager en naastbetrokkenen (het sociale systeem	De begeleider gehandicaptenzorg: <ul style="list-style-type: none"> • toont belangstelling voor en betrokkenheid bij de zorgvrager en naastbetrokkenen;

<p>van de zorgvrager) te voeren, omgang met de zorgvrager tijdens haar werkzaamheden, het uitvoeren van observaties en het raadplegen van diverse informatiebronnen zoals collega's en schriftelijke informatie.</p> <p>(Aandacht en begrip tonen, onderzoeken, Analyseren)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • luistert actief en betrokken naar de ondersteuningsbehoefte van de zorgvrager en/of naastbetrokkenen; • vraagt gericht door bij zorgvrager en naastbetrokkenen om een duidelijk beeld te krijgen van de situatie, mogelijkheden, beperkingen, ondersteuningsvragen, wensen en verwachtingen; • verzamelt actief relevante informatie over de zorgvrager door observatie en vanuit diverse bronnen; • bepaalt zorgvuldig de relevantie van gegevens.
<p>De begeleider gehandicaptenzorg stemt haar bevindingen zoveel mogelijk af met de zorgvrager en het (multidisciplinair) team. Relevante informatie geeft ze door aan het team.</p> <p>(Samenwerken)</p>	<p>De begeleider gehandicaptenzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zorgt ervoor dat het team op de hoogte is van alle voor de zorgvrager relevante informatie.

1.2 Activiteit	Leerresultaat
<p>Stemt de te bieden zorg en ondersteuning af.</p>	<p>De werkzaamheden voor de te bieden zorg en ondersteuning zijn onderling afgestemd waardoor kwaliteit, continuïteit en eenduidigheid gewaarborgd zijn.</p>
<p>Deelactiviteiten</p>	<p>Gedragsindicatoren</p>
<p>De begeleider gehandicaptenzorg neemt deel aan voor de afstemming relevante overlegvormen. Ze stemt haar werkzaamheden af met collega's, leidinggevende, met betrokkenen vanuit andere disciplines en vanuit (aanverwante) bedrijven/instellingen. Ze bespreekt de verdeling van de taken.</p> <p>(Samenwerken en overleggen, relaties bouwen en netwerken)</p>	<p>De begeleider gehandicaptenzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voert tijdig en regelmatig overleg met alle betrokkenen; • voorziet het multidisciplinair team en aanwezig in overige overleggen kernachtig van relevante informatie over de zorgvrager; • bouwt professioneel aan de onderlinge band en een optimale samenwerking met alle betrokkenen.
<p>De begeleider gehandicaptenzorg houdt rekening met mogelijkheden, eisen, prioriteiten, wensen, behoeftes en verwachtingen van betrokkenen en de daaruit voortkomende consequenties. Met behulp van de uitgewisselde informatie vormt zij</p>	<p>De begeleider gehandicaptenzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • is tijdens overleg in staat om meerdere gespreksdoelen na te streven; • staat open voor meningen, ideeën en feedback van anderen; • formuleert duidelijke en haalbare doelen;

<p>een compleet beeld van de zorgverlening. Zij past haar aanpak aan als blijkt dat dit nodig is. Zij bespreekt eventuele knelpunten in de werkzaamheden en zoekt naar mogelijkheden deze op te lossen.</p> <p>(Plannen en organiseren, samenwerken en overleggen, overtuigen en beïnvloeden)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • streeft doelbewust naar overeenstemming en voldoende steun voor besluiten; • houdt rekening met de haalbaarheid van werkzaamheden in tijd en kwaliteit.
---	--

<p>1.3 Activiteit</p>	<p>Leerresultaat</p>
<p>Evalueert de geboden zorg en ondersteuning</p>	<p>Resultaten van de zorg en ondersteuning en de mate van tevredenheid van de zorgvrager en naastbetrokkenen zijn vastgelegd. In overleg met zorgvrager en betrokkenen is de ondersteuning zo nodig bijgesteld.</p>
<p>Deelactiviteiten</p>	<p>Gedragsindicatoren</p>
<p>De begeleider gehandicaptenzorg evalueert de geboden zorg en ondersteuning en de vastgestelde doelen met de zorgvrager en betrokkenen. Zij gaat steeds na of de geboden ondersteuning nog actueel is en aansluit bij datgene wat nodig is.</p> <p>(Aandacht en begrip tonen)</p>	<p>De begeleider gehandicaptenzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vraagt actief en doelgericht naar de mening van de zorgvrager en andere betrokkenen over de geboden ondersteuning; • neemt de tijd om te luisteren naar de ervaringen, ideeën en gevoelens van de zorgvrager en andere betrokkenen over de geboden ondersteuning.
<p>De begeleider gehandicaptenzorg verzamelt periodiek en aan het eind van het proces relevante gegevens voor de evaluatie en analyseert deze. Zij bespreekt de gegevens uit de evaluatie met de zorgvrager, het (multidisciplinair) team en indien van toepassing met behandelaars, en gaat na of men tevreden is over het evaluatieproces.</p> <p>(Analyseren, aandacht en begrip tonen)</p>	<p>De begeleider gehandicaptenzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zoekt nauwgezet uit of de benodigde gegevens betrouwbaar, volledig en relevant zijn; • gaat proactief na of de betrokkenen tevreden zijn over het evaluatieproces.
<p>Op basis van de evaluatie schrijft de begeleider gehandicaptenzorg een (eind)evaluatieverslag of evalueert zij, indien dit gewenst is, mondeling met haar leidinggevende. In overleg voert zij, wanneer daartoe aanleiding is, gewenste veranderingen in de begeleiding-</p>	<p>De begeleider gehandicaptenzorg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formuleert de bevindingen mondeling en schriftelijk op een gestructureerde manier zodat evaluatiegegevens begrijpelijk en bruikbaar zijn;

en/of zorgtaken door ter verbetering van de ondersteuning van de zorgvrager. Zij rapporteert bevindingen, bijzonderheden en vervolgspraken in het zorgvrager-dossier.

(Formuleren en rapporteren)

- formuleert haalbare oplossingen voor het bijstellen van de zorg en begeleiding;
- hanteert in schriftelijke rapportages correcte taal, spelling en grammatica.